

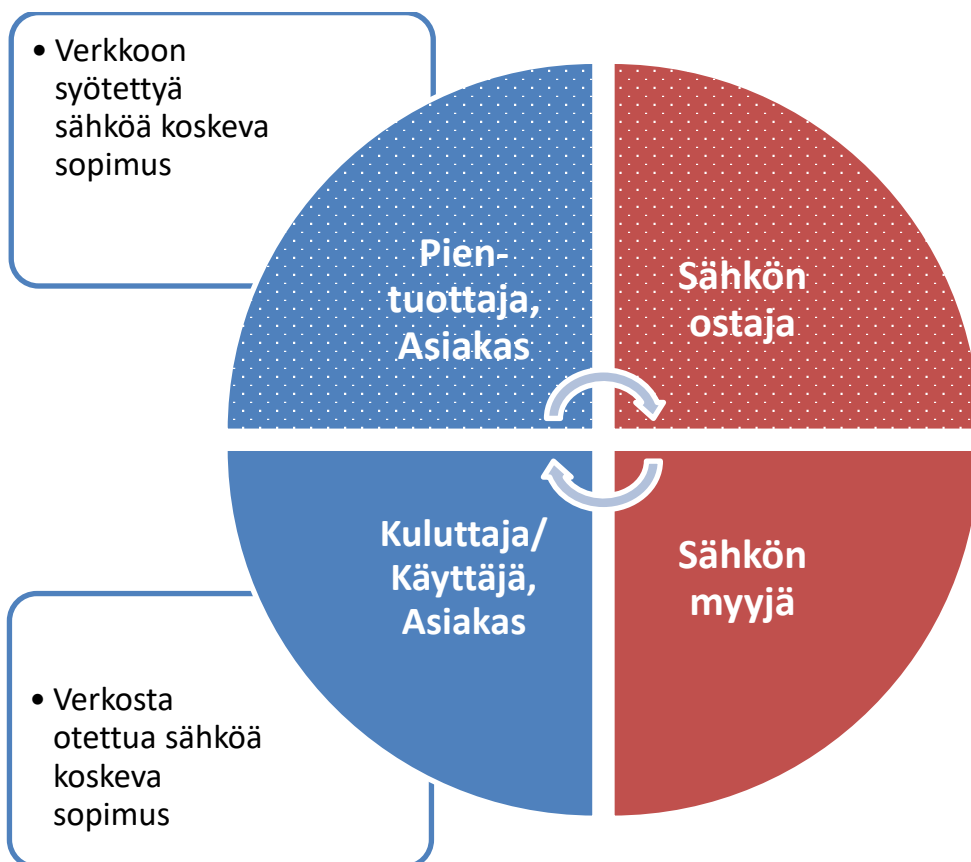
27.5.2015
 Päiv. 16.3.2020

Pientuotannon osto – sopimusehdoissa huomioitavia asioita

Tämän muistion tavoitteena on tuoda esiin niitä olennaisia asioita, joita on hyvä pohtia laadittaessa pientuotannon sähkön ostosopimuksia.

Tässä muistiossa:

- **Myyjällä** tarkoitetaan sähkön vähittäismyyjää, joka myy pientuottajalle hänen verkosta ottamansa sähkön sekä ostaa pientuottajan verkkoon syöttämän sähkön.
- Käyttäjistä, jolla on myös verkkoon liitettyä pientuotantoa ja joka myy itse tuottamaansa sähköä verkkoon, käytetään termiä **pientuottaja**, ei sähkön myyjä.
- **Ostajalla** tarkoitetaan sitä sähkön vähittäismyyjää, joka ostaa pientuottajan verkkoon syöttämän sähkön.
- Kun pientuottaja ostaa sähkön vähittäismyyjältä sähköä, hänestä käytetään termiä **kuluttaja tai käyttäjä** (=muu kuin kuluttaja-asiakas).
- Asiakas on yleistermi, jolla voidaan viitata joko pientuottajaan tai käyttäjän/kuluttajan roolissa olevan asiakkaaseen.

Sopimusrakenne

Pientuotannon ostosta sovittaessa voi olla kahdenlaisia sopimusrakenteita, joko niin, että sähkön myynnistä ja ostosta tehdään kaksi erillistä sopimusta tai niin, että sähkön vähittäismyyjä sopii sähkön ostamisesta samalla sopimuksella kuin sähkön myymisestä ko. käyttöpaikkaan.

Riippumatta sopimusrakenteesta ostosopimuksessa on huomioitava, että ostosopimuksen edellytys on, että pientuottaja on täyttänyt verkosta ottamansa sähkön osalta myynti-, verkko- ja liittymissopimuksensa velvoitteet, koska käytännössä kaikki sopimukset koskevat yhtä ja samaa fyysistä käyttöpaikkaa.

Laskutustavat

Myös laskutuksesta voidaan soveltaa useampaa tapaa. Sähkön osto ja myynti voidaan selvittää samalla myyjän lähettämällä laskulla tai niistä voidaan lähettää kaksi erillistä laskua (myyntilasku ja ostajan itselasku).

Yhteislaskulla laskutettaessa pientuottajalta ostetusta sähköstä maksettu summa näkyy sähkön myyjän myyntilaskulla erillisenä hyvitysrivinä. Ostajan itselasku toimii siten, että sähkön ostaja laatii pientuottajalle itselaskun ja tilittää maksun sen mukaisesti pientuottajan tilille.

Kolmas, erityisesti isomman kokoluokan pientuotannon osalta mahdollinen malli on pientuottajan lähettämä lasku, joka perustuu sähkön ostajan pientuottajalle raportoimiin mittaustietoihin. Eli sähkön ostaja toimittaa pientuottajalle sovituin aikaväleihin raportin verkkoon syötetystä sähköstä, ja tämän perusteella pientuottaja laatii laskun sähkön ostajalle. Sähkön ostajan raportissa voi olla verkkoon syötetyn energiamäärän lisäksi raportoituna energian sopimuksen mukainen rahallinen arvo.

Sähkön oston hinnoittelu

Tässä ohjeessa ei anneta ohjeita oston hinnoittelurakenteeseen tai hintatasoon. Kukin sähkön ostaja määrittelee itsenäisesti ostamasta sähköstään tarjoaman hinnan.

Vastaavasti kukin ostaja päättää muut omat sopimusehtonsa itsenäisesti. Ostosopimuksen ehtona voidaan edellyttää saman vähittäismyyjän kanssa tehtyä myyntisopimusta. Sähkön ostaja voi halutessaan sitoa pientuottajalta oston myös johonkin tiettyyn omaan myyntituotteeseensa. Käytössä olevat tiedonvaihdonmenetelmät ja vähittäismarkkinoiden prosessit eivät näitä kuitenkaan edellytä. [päiv. 30.1.2020]

Tasepalvelusta sopiminen

Tasepalveluista sovittaessa 1 MVA:n raja on tasevastuiden ja taseselvityksen kannalta luonnollinen raja. Alle 1 MVA kohteet käsitellään kulutustaseessa, tätä suuremmat kohteet puolestaan tuotantotaseessa.

Alle 1 MVA tuotantolaitosten osalta ostoa käsittelevässä sopimuksessa kannattaa mainita, että ostaja hoitaa tasevastuun- ja -ilmoitukset pientuottajan puolesta.

Yli 1 MVA:n kohteista on sovittava erikseen pientuottajan ja ostajan välillä.

Sähkön alkuperän käsittely

Lähtökohtaisesti sähkön alkuperä on aina tuottajan omaisuutta. Sähkön alkuperää ei lainsäädännön mukaan voi hyödyntää myyjän alkuperäilmoituksissa uusiutuvan energian osalta enää ilman alkuperätakuuta, esim. kahdenvälisin sopimuksin. Kovin pienillä kohteilla alkuperätakuun hankinta tuskin tulee kannattavaksi/mahdolliseksi, joten niiden osalta alkuperän käsittelyllä ei ole sopimuksien kannalta olennaista merkitystä.

Isoimmilla, ainakin yli 1 MVA:n kohteilla tuottaja omistaa sähkön alkuperän, mutta ostaja voi tarjota hoitavansa palveluna alkuperätakuun hankkimisen ja halutessaan myös ostaa alkuperätakuut itselleen.

Pientuotannon verokäsittely

Sähkön myyntitulon käsittely pientuottajan tuloverotuksessa [päivitetty 16.3.2021]

Verohallinto on julkaissut ohjeen kotitalouden harjoittaman pienimuotoisen sähköntuotannon verotuksesta. Ohje koskee tilanteita, joissa kotitalouden omaa sähkönkäyttöä varten hankitulla laitteistolla tuotetaan energiaa pääasiassa kotitalouden omaan käyttöön. Ohjeessa ei oteta kantaa sähkön tuotannon ja myynnin verotukseen elinkeinotoiminnassa tai maataloudessa. Ohjeessa ei myöskään oteta kantaa arvonlisäverotukseen tai pientuotannon sähköveroon.

Kotitalouden itse omiin tarpeisiinsa tuottama sähkö on verovapaata. Mahdollinen ylijäämänsähkön myyntitulo sen sijaan on ansiotuloa. Verovelvollisella on oikeus vähentää myynnistä saaduista tuloistaan sähkön tuotantoon ja myyntiin kohdistuvia menoja. Menot ovat vähennyskelpoisia enintään sähkön myynnistä saadun veronalaisen tulon määrään asti. Sähkön tuotannosta tai myynnistä aiheutuneita menoja ei voida vähentää muusta tulosta, eikä niiden perusteella vahvisteta tappiota. Vuotuisista menoista ja poistoista vähennyskelpoista on kuitenkin enintään myydystä sähköstä saatua vastiketta vastaava osuus. Myytyyn sähköön kohdistuva osuus lasketaan jakamalla myydyin sähkön määrä tuotetun sähkön määrällä.

Sähkön myynnistä saatu tulo ja siihen kohdistuvat menot ilmoitetaan verotuksessa vain silloin, kun sähkön myynti on voitollista eli se tuottaa verotettavaa tuloa verovelvolliselle. Jos sähkön myynnistä ei jää verotettavaa tuloa (eli menot ovat suuremmat kuin tulot), verotuksessa ei ilmoiteta asiasta mitään. Mahdollinen verotettava tulo ilmoitetaan verotuksessa muuna ansiotulona. Kyseiseen toimintaan liittyvät tositteet on kuitenkin säilytettävä kuusi vuotta verovuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta lukien. Laitteiston poistamattomasta hankintamenosta on lisäksi syytä pitää muistiinpanoja verovuoden poiston määrän laskemiseksi.

Sähköyhtiöltä ei edellytetä ennakonpidätystä tai vuosi-ilmoitusta. Sähkömyyjän ei tarvitse toimittaa ennakonpidätystä verovelvolliselle sähköstä maksamastaan korvauksesta. Kotitalouden myymästä sähköstä maksettu vastike on myös rajattu sivullisen tiedonantovelvollisuuden ulkopuolelle. Sähkömyyjän ei siten tarvitse ilmoittaa kotitaloudelta ostamastaan sähköstä maksamaansa vastiketta vuosi-ilmoituksella.

Ohje löytyy kokonaisuudessaan Verohallinnon sivuilta osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48484/kotitalouden-sahkon-tuotannon-tuloverotus/>.

Arvolisävero

Asiakkaan ostaessa sähköä vähittäismyyjältä hintaan lisätään arvonlisävero. Sen sijaan pientuottajan myydessä ylijäämänsähkösä vähittäismyyjälle, on myynti verotonta, ellei pientuottaja ole itse arvonlisäverovelvollinen.

Sähkövero [päivitetty 16.3.2021]

Pientuottaja, jonka tuotantolaitoksen nimellisteho on enintään 100 kVA, on vapautettu sähköverosta ja huoltovarmuusmaksusta itse tuottamansa sähkön osalta, joka käytetään tuotantoa sisältävässä kulutusliitymässä. Pientuottaja maksaa luonnollisesti verkonhaltijalle sähköveroa ja huoltovarmuusmaksua verkosta ostamansa sähkön osalta.

Myös yli 100 kVA:n nimellistehoinen voimalaitos säilyy verotuksen ulkopuolella, jos sen kalenterivuodessa tuottaman sähkön määrä on enintään 800 000 kWh. Yli 100 kVA:n tehoisille, mutta enintään 800 000 kWh vuodessa tuottaville laitteistoille on käytössä yksinkertaistettu verotusmenettely. Näiden laitoksien on rekisteröidyttävä sähköverovelvollisiksi (sähkön pientuottajiksi) ja annettava vuosittain veroilmoitus tuottamastaan sähköstä.

Mikäli yli 100 kVA:n voimalaitos tuottaa enemmän kuin 800 000 kWh sähköä vuodessa, on se normaalisti sähköverovelvollinen (sähköntuottaja) ja joutuu antamaan veroilmoitukset kuukausittain.

Käytännössä sähköntuottajat jakaantuvat verotuksellisesti kolmeen kategoriaan

1. Enintään 100 kVA:n laitokset, jotka jäävät kokonaan verotuksen ulkopuolelle
2. Yli 100 kVA:n laitokset, joiden vuosituotanto on enintään 800 000 kWh, jotka antavat koko vuodelta yhden veroilmoituksen (ei sähköveroja)
3. Yli 100 kVA:n laitokset, joiden vuosituotanto on yli 800 000 kWh, jotka käsitellään normaaleina sähköntuottajina riippumatta siitä, syöttääkö sähköä sähköverkkoon vai ei

Pientuotannon sähköverokäsittelyä on ohjeistettu Verohallinnon syventävissä vero-ohjeissa:

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/56206/energiaverotus2/>

Ostosopimus

Pientuotannon ostosta sovitaan pientuottajan ja ostaja välillä. Kun pientuottajan myy sähköä ostajalle, pientuottaja ei ole kuluttajan asemassa kuluttajansuojalain tarkoittamalla tavalla. Kuluttajansuojalaki soveltuu vain, kun kuluttaja hankkii tavaran tai palvelun elinkeinonharjoittajalta. Keskeisin vaikutus tällä on siihen, ettei Kuluttajariitalautakunta todennäköisesti ota pientuotannon ostoon liittyviä riita-asioita käsittelyynsä vaan asiat on ratkaistava tuomioistuimessa. Pientuotannon ostoa ei koske myöskään kuluttajansuojalain etämyynnin peruutusaika (14 vrk). Luonnollisesti myöskään sähkömarkkinalain 6a luvun sähkönmyynti- tai verkkosopimusta koskevia kuluttaja-asiakkaiden osalta pakottavia säännöksiä (esim. sopimuksen irtisanominen, sopimusehtomuutokset tms.) ei ole välttämätöntä soveltaa sähkönostosopimukseen.

Ostosta voidaan siis sopia vapaammin kuin sähkönmyynnistä. Sopimusehtojen laadinnassa tulee kuitenkin olla tarkkana ja ehdot muotoilla mahdollisimman selkeiksi ja yksiselitteisiksi. Yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaan epäselviä vakioehtoja tulkitaan pääsääntöisesti niiden laatijan vahingoksi. Myös kohtuuttomien sopimusehtojen sovittelu on mahdollista.

Sopimus voidaan tehdä yhdessä sähkön myyntisopimuksen kanssa tai erikseen. Yhdistetty myynti- ja ostosopimus voidaan toteuttaa lisäyksillä sähkön myyntisopimukseen. Tällöin sopimuksessa/sopimusvahvistuksessa on selkeästi erilliset yksilölliset ehdot molempien sekä myynnin että oston osalta ja vain myyntiin sovelletaan lisäksi yleisiä sähkönmyyntiehtoja (SME2014). Tästä voi aiheutua sopimusehtojen tulkintahaasteita, koska kuluttaja-asiakkaan asema on edellä kuvatusta syystä erilainen osto- ja myyntisopimuksessa.

Vaihtoehtoisesti voidaan tehdä kaksi erillistä sopimusta. Tällöin ostosopimus sisältää vain yksilölliset ehdot.

Ostosopimuksen/ ostoon soveltuvien yksilöllisten ehtojen keskeisimpiä asioita ovat (lista ei ole tyhjentävä):

1. Sopimuspuolten tiedot, ml. tiedot tuotantolaitoksesta
 - Tuotantolaitoksesta on hyvä kirjata vähintään tuotantomuoto ja nimellisteho
2. Pientuottajan ilmoitusvelvollisuus tietojen muutoksista
3. Sopimuksen tarkoitus
 - Ostaja sitoutuu ostamaan pientuottajan tuottamaa sähköä
4. Sopimuksen voimaantulo ja soveltamisen aloittaminen
5. Tekniset edellytykset
 - Pientuottaja vastaa teknisten edellytysten täyttymisestä ennen oston aloittamista ja oston kestäessä
6. Vastuut:
 - Ostaja ei vastaa verkkopalvelun toimimattomuuden johdosta toteutumatta jääneestä ostosta ja/tai muista välittömistä tai välillisistä vahingoista, joita verkkopalvelun toimimattomuus asiakkaalle aiheuttaa.
 - Ostaja rajaa kaikki välilliset vahingot korvausvastuunsa ulkopuolelle.

7. Hinta
8. Laskutuksen järjestäminen/laskutusrytmi/laskutustiedot
 - Hoitaako ostaja laskutuksen ja periikö siitä maksun pientuottajalta
 - Kuinka kulutustiedot toimitetaan
9. Alkuperän käsittely
 - Lähtökohtaisesti sähkön alkuperän varmentaminen alkuperätakuulla on pientuottajan vastuulla
 - Pientuottaja ja ostaja voivat sopia, että ostaja hoitaa palveluna alkuperätakuun hankkimisen ja halutessaan myös ostaa alkuperätakuut itselleen.
10. Tasevastuu ja –selvitysvelvoitteet
 - Ostaja hoitaa tasevastuun- ja -ilmoitukset pientuottajan puolesta (alle 1 MVA kohteet)
11. Jakeluverkkoon toimitettujen sähkömäärien toteaminen
 - Vaatimus tasejakson mukaisesta mittauksesta
12. Edellytys sähkönmyynti- ja verkkosopimuksesta
 - Ehto, jossa edellytetään voimassa olevien sähkönmyynti- ja verkkosopimusten mukaista sähkön toimitusta kohteeseen.
 - i. Tässä voidaan viitata Verkkopalveluehtojen VPE2019 kohtaan 9.10, jonka perusteella tuotantoa koskeva verkkopalvelu voidaan keskeyttää, jos saman käyttöpaikan kulutusta koskeva verkkopalvelu keskeytyy. [päiv. 30.1.2020]
 - ii. Tällä estetään ei-toivottava tilanne, jossa kohdetta ei voitaisi katkaista maksamattomien myyntisaamisien vuoksi voimassa olevan ostosopimuksen (ostajan ostovelvoitteen) johdosta
 - Mahdollisuus edellyttää jonkun tietyn myyntisopimuksen solmimista (esim. pörssiinnoiteltu)
13. Maininta siitä, että yleiset sähkönmyyntiehdot eivät sovellu ostoon
14. Sopimusehtojen, -hintojen ja palvelumaksujen muuttaminen
15. Sopimuksen päättyminen
 - Esim. minkä pituinen irtisanomisaika molemminpuolisesti
 - Voidaanko purkaa jossain tilanteessa
 - Olosuhteiden/lainsäädännön muutoksen vuoksi kohtuuttomaksi käyvä sopimus
16. Sopimuksen siirto
17. Riidanratkaisu
 - Mahdolliset sopimusta koskevat erimielisyydet ratkaistaan ensisijaisesti neuvotteluteitse, ellei tämä ole mahdollista, erimielisyydet voidaan saattaa pientuottajan Suomessa olevan kotipaikan käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

Verkkopalvelu- ja liittymissopimus [päiv. 30.1.2020¹]

Kun kulutuskohteen yhteyteen liittyy tuotantoa, tuotannon osalta tehdään tuotannon verkkopalvelusopimus. Tämä on mahdollista tehdä täydentämällä kulutuksen verkkopalvelusopimusta. Verkkopalveluehdot (VPE2019) kattavat sekä kulutuksen että tuotannon. Verkonhaltija voi yksinkertaisimmillaan päivittää sopimuksen lähettämällä asiakkaalle sopimusvahvistuksen tuotannon verkkopalvelusta. ET on laatinut mallipohjat sopimusvahvistuksesta verkonhaltijoiden käyttöön.

Jos tuotantolaitos liitetään kulutuskohteeseen, jossa on jo voimassa kulutuksen liittymissopimus, ei ole välttämätöntä tehdä tuotannon liittymissopimusta, vaan voidaan jatkaa olemassa olevalla kulutuksen liittymissopimuksella. Liittymisehdot (LE2019) kattavat sekä kulutuksen että tuotannon. Tuotannon liittymissopimuksen tarve on verkonhaltijakohtaisesti arvioitavissa.

Jakeluverkonhaltija voi veloittaa tuotannon siirrosta oman hinnastonsa mukaisen verkkopalvelumaksun. Jakeluverkonhaltijan yksittäiseen liittymään sijoittuvalta sähköntuotannolta veloittama verkkopalvelumaksu ei saa ylittää keskimäärin 0,07 senttiä kilowattitunnilta vuodessa. Tässä tarkoitettu verkkopalvelumaksu määritetään jakamalla yksittäiseen liittymään sijoittuvalta sähköntuotannolta verkkoon syötöstä vuodessa

¹ 26.3.2021: Muutettu siirtomaksu-termi verkkopalvelumaksuksi.

veloitettujen verkkopalvelumaksujen summa ilman arvonlisäveroa saman ajan kuluessa verkkoon syötetyn energian määrällä. Verkkopalvelumaksuksi ei katsota liittymismaksua, eikä lisäpalveluista veloitettuja maksuja.

Ostosopimuksesta ilmoittaminen verkonhaltijalle [päiv. 30.1.2020]

Myyjien on ilmoitettava pientuotannon ostosopimuksen alkamiseen, päättymiseen ja peruuttamiseen liittyvät muutokset verkonhaltijalle Energiateollisuus ry:n julkaiseman [Sähkön vähittäismarkkinoiden menettelytapa- ja sanomaliikenneohjeen](#) luvun 3.6 mukaisesti